

керівництва ними; здатність до вироблення індивідуального стилю педагогічної поведінки.

Однак, психолого-педагогічних і спеціальних знань недостатньо для оволодіння професійною компетентністю. Сучасні науковці у структурі базових елементів професійно-педагогічної компетентності вчителя психологічним аспектам відводять визначальну роль.

Стратегія сучасної системи вищої освіти полягає в тому, щоб забезпечити посилення *професійної мотивації* майбутніх фахівців. У процесі навчання студентів у вищому педагогічному навчальному закладі відбувається становлення особистості, формується професійна спрямованість особистості, здійснюється пошук ефективних шляхів активізації навчально-пізнавальної діяльності. Для досягнення зазначених результатів велику роль відіграє формування ціннісно-мотиваційної сфери майбутнього фахівця. В основі будь-якої, а не тільки професійної, діяльності лежать потреби, мотиви, інтереси, цілі, тобто комплекс факторів, які характеризуються поняттям «мотивація».

Отже, реалізація компетентнісного підходу в підготовці вчителів біології дозволяє підвищити її якість, забезпечити конкурентоспроможність педагогічних кадрів на ринку праці, сприяє уніфікації навчального процесу в європейському освітньому просторі. Оскільки вчитель біології включається в наш час і в найближчій перспективі в педагогічну діяльність в умовах ринкової економіки та конкуренції, то його професійно-методична підготовка повинна мати випереджувачий характер, враховувати сучасну професіограму та кваліфікаційну характеристику вчителя біології, а також сучасні освітні парадигми й тенденції подальшого розвитку теорії і практики біологічної освіти.

В. І. Макаренко, О. В. Макаренко

Вищий державний навчальний заклад України
«Українська медична стоматологічна академія»

К. С. Макаренко

Полтавський національний педагогічний
університет імені В. Г. Короленка

ТВОРЧИСТЬ ЯК ЕЛЕМЕНТ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ЛІКАРЯ

Як показує практика, навчання інколи зводиться до простого переказу підручника: засвоєння знань відбувається через зразок і показ, завершуючись більш-менш свідомим розумінням і запам'ятовуванням матеріалу, що розглядається. Тому у студентів-медиків не виникає глибокої потреби в надбанні знань і оволодінні способами їх використання, погано формуються вміння й навички творчої роботи. Звідси випливає, що потрібно навчити кожного студента самостійно і творчо мислити, діяти у нестандартних ситуаціях, розв'язувати найрізноманітніші проблеми. При цьому творчість не розглядається як елемент компетентності.

Автори [1] виділяють групу компетентностей: продуктивної творчої діяльності; готовності та потреба у творчості. Ця група компетентностей

містить такі елементи: вміння побачити та сформулювати проблему; уміння знаходити нові рішення; уміння діяти в нестандартних ситуаціях; активізація творчих здібностей; реалізація творчого потенціалу.

У результаті аналізу навчально-виховного процесу постає проблема недостатнього вивчення дисципліни: студент може добре знати матеріал, але не може відповісти на нестандартне запитання. Це говорить про те, що він володіє знаннями формально, тобто може переказати матеріал підручника, підтвердити його прикладами, розв'язати типові завдання, але не може використати свої знання на практиці.

Цих недоліків у навчанні можна уникнути, пропонуючи студентам творчі завдання, які відрізняються від тренувальних. Їх основна роль полягає в тому, щоб розвивати у студентів ініціативу, вміння застосовувати теорію при розв'язуванні теоретичних і практичних завдань, прищеплювати смак до дослідження. Автор [2] зазначає, що на заняттях зі студентами медиками, використовуючи методи організації творчості, необхідно реалізувати такі типи творчих завдань: прогнозування, оптимізація, рецензування, завдання з некоректно представленою інформацією, дослідницькі завдання, логічні, комунікативно-творчі, завдання на управління, завдання-проблеми, завдання на здобуття нових способів діяльності.

Оскільки творчі здібності розвиваються в процесі діяльності, то необхідно пропонувати студентам систему творчих завдань.

Однак, як показали дослідження, забезпечити розвиток творчої самостійності студентів може лише відповідна система спеціально розроблених проблемних ситуацій з кожної теми з урахуванням індивідуальних можливостей.

За видом інформаційно-пізнавальної суперечності виділяють типи проблемних ситуацій: усвідомлення студентами недостатності наявних знань для пояснення нового факту; зіткнення студентів із необхідністю використання раніше засвоєних знань у нових практичних умовах; суперечність між теоретично можливим шляхом вирішення завдання та практичною нездійсненністю обраного способу; суперечність між практично досягнутим результатом виконання навчального завдання й відсутністю у студентів знань для його теоретичного обґрунтування.

Формуванню компетентностей, що активізують творчу діяльність, сприяє застосування новітніх технологій навчання. Так одним із видів навчання, що спрямоване на формування продуктивної творчої діяльності майбутнього лікаря є розвивальне навчання.

Ще одним видом навчання, спрямованим на активізацію творчих здібностей є проблемне навчання, основною метою якого є також всебічний розвиток пізнавальних здібностей студентів.

Останнім часом у вищих закладах освіти почали використовуватися такі креативні методи навчання, що спрямовані на активізацію творчих здібностей, як «кейс-метод», «мозковий штурм», пізнавальні ігри тощо.

Як відомо «кейс-метод» базується на описі реальної проблеми, яка пов'язана з майбутньою професією студентів, а учасники обговорення приймають рішення, дають рекомендації стосовно вирішення, що стимулює студентів розвивати проблемно-пошукову діяльність.

Ще одним видом навчання, що, на наш погляд, доцільно було б використовувати для навчання майбутніх лікарів з метою активізації творчих здібностей є ігрове навчання.

Таким чином, вміння побачити та сформулювати проблему; вміння знаходити нові рішення; вміння діяти в нестандартних ситуаціях формується, якщо студентам пропонуються творчі завдання, а особливо їх системи. Дослідженням встановлено, що нові технології навчання сприяють формуванню таких елементів творчої компетентності як активізація творчих здібностей і реалізація творчого потенціалу студентів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Настільна книга педагога. Посібник для тих, хто хоче бути вчителем-майстром / упорядники: Андреева В. М., Григораш В. В. – Х. : Вид. група «Основа», 2009. – 352 с.

2. Писклинець У. М. Розвиток технічної творчості студентів-медиків під час вивчення курсу «Медична і біологічна фізика» / У. М. Писклинець // Педагогічний альманах. – 2010. – Вип. 7. – С. 150–153.

В. А. Макарова, Л. А. Макарова

Сумской государственной педагогической
университет имени А. С. Макаренко

МУЗЫКАЛЬНОЕ КРАЕВЕДЕНИЕ КАК ИНСТРУМЕНТ МУЗЫКАЛЬНО-ЭСТЕТИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ ЛИЧНОСТИ

Развитие музыкального краеведения является одним из инструментов сохранения самобытной культуры как страны в целом, так и конкретного региона – Сумщины. Цель музыкального краеведения – специально организованная, систематическая деятельность по развитию эстетической культуры личности школьников, студентов.

Важность изучения местных музыкально-исторических материалов, проведения музыкально-краеведческих исследований подчеркивали известные ученые: Б. С. Штейнпресс, М. П. Алексеев, М. А. Этингер и др.

При подготовке специалистов необходимо учитывать региональные и национальные особенности, вводить в учебные планы общеобразовательных, музыкальных школ элементы музыкального краеведения. Не секрет, что большая часть учителей музыки не знает истории музыкальной культуры родного края, особенности его фольклора, праздников, обрядов, традиций. А именно этот материал стимулирует развитие навыков познавательной поисковой работы.

В ходе проведенного исследования мы убедились в том, что эмоционально-художественное восприятие учебного материала становится более устойчивым, если оно сопровождается музыкальными иллюстрациями, например, на уроках литературы, географии различных формах учебно-